

2020

Správa o výsledku kontroly

Opatrenia na zníženie administratívnej záťaže občanov pri výkone úradnej agendy samosprávy

Správa o výsledku kontroly

**Opatrenia na zníženie administratívnej záťaže občanov pri výkone
úradnej agendy samosprávy**

PREDKLADÁ

Ing. Karol Mitřík, predseda
Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

Bratislava, október 2020

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK.....	4
ZOZNAM TABULIEK.....	4
ZOZNAM OBRÁZKOV.....	4
ZHRNUTIE	5
1 ÚČEL KONTROLNEJ AKCIE	6
2 RÁMEC KONTROLNEJ AKCIE.....	7
3 ZISTENIA A ODPORÚČANIA.....	7
3.1 JEDENKRÁT A DOSŤ: V PRAXI LEN DOČASNÉ RIEŠENIE.....	7
▫ <i>Jedenkrát a dosť</i>	8
▫ <i>Dátová kvalita</i>	8
▫ <i>Referenčné údaje</i>	8
▫ <i>Dátová integrácia</i>	8
▫ <i>Zmena legislatívy a procesov</i>	8
▫ <i>Zdieľanie rozhodnutí OVM</i>	9
▫ <i>Vypĺňanie údajov do elektronických formulárov</i>	9
▫ <i>Aktuálne náhradné riešenie treba nahradiť komplexne plánovaným systémom, vrátane sankcií</i>	9
3.2 VÝSLEDKY KONTROLY V SAMOSPRÁVE PREUKÁZALI NEDODRŽIAVANIE ZÁKONA AJ SLABÚ AKTIVITU OBCÍ A MIEST	9
3.2.1 DODRŽIAVANIE PLATNEJ LEGISLATÍVY JE PROBLEMATICKÉ V 2/3 OBCÍ A MIEST.....	9
▫ <i>Napojenie na dáta IS VS je problematické v malých obciach</i>	9
▫ <i>Jedenkrát a dosť nie je v plnej miere realizovateľný</i>	10
▫ <i>Dobre nastavené postupy v samosprávach</i>	10
3.2.2 OBCE NEZABEZPEČILI ZOSÚLADENIE INTERNÝCH PROCESOV S JEDENKRÁT A DOSŤ	10
▫ <i>Neupravené tlačivá vyžadovali výpisy/prílohy</i>	10
▫ <i>50 % miest a obcí neinformovalo občanov o zmenách</i>	11
▫ <i>Pri všeobecne záväzných nariadeniach a metodikách na princíp zabudli</i>	11
▫ <i>Nesystematické opatrenia viedli k nahrádzaniu jedného tlačiva iným</i>	11
▫ <i>Malé obce s problémami pri aplikácii</i>	11
4 REAKCIA KONTROLOVANÉHO SUBJEKTU	12
5 TÍM KONTROLÓROV	13
ZÁVER	13
KONTAKT	13
ZOZNAM KONTROLOVANÝCH SUBJEKTOV.....	14
PRÍLOHA Č. 1: DOKLADY, KTORÉ UŽ VEREJNÁ SPRÁVA NESMIE OD OBČANA POŽADOVAŤ	14

ZOZNAM SKRATIEK

SKRATKA / SKRÁTENÉ POMENOVANIE	VÝZNAM
DCOM	Dátové centrum obcí a miest
DEUS	Datacentrum elektronizácie územnej samosprávy Slovenska
EÚ	Európska únia
IS	informačný systém
KIS	Kontrolórsky informačný systém
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
Národná koncepcia	Národná koncepcia informatizácie verejnej správy (2016 – 2020)
NKU SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
OVM	orgán verejnej moci
SR	Slovenská republika
UPVII, orgán vedenia, (MIRRI)	Úrad podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu (od 1.7.2020 Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky)
VZN	všeobecne záväzné nariadenie
VS	verejná správa
zákon o miestnych daniach a poplatkoch	zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady
zákon proti byrokracii	zákon č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii)
zákon o e-Governmente	zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente)
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1: Kontrolná akcia v číslach.....	7
Tabuľka 2: Mala samospráva zabezpečené získavanie údajov z ISVS?.....	9
Tabuľka 3: Prehľad termínov prijatia opatrení na realizáciu princípu od účinnosti zákona.....	10

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok 1: Základné prvky odstraňovania byrokracie.....	7
Obrázok 2: Jedenkrát a dosť v praxi – výsledok kontrolnej akcie.....	12

ZHRNUTIE

Vláda SR vo svojom programovom vyhlásení v roku 2020 zaradila medzi svoje ciele znižovanie byrokratickej záťaže občanov aj podnikateľského prostredia. Jedným z kľúčov na odbúranie duplicitných a nepotrebných administratívnych úkonov je intenzívne využívanie informačných systémov a referenčných databáz údajov priamo úradmi, orgánmi verejnej moci.

Po desiatich rokoch informatizácie verejnej správy a päť rokov od presadenia povinného elektronického výkonu verejnej moci („vládnutia“ e-Gov) nadobudol v roku 2018 účinnosť zákon proti byrokracii. Zakazuje OVM vyžadovať od občanov údaje, ktorými už iné úrady disponujú. Vznikol základ na dosiahnutie tzv. rýchlych víťazstiev – pozitívnych zmien, ktoré vďaka informatizácii pocítila ľudia v každodennom živote doma aj v práci a spolu s úradmi ušetrila čas i financie. Ide aj o uplatnenie celoeurópskeho princípu Once Only – jedenkrát a dost'; tento komfort bude poskytnutý (vďaka pripravenosti členských krajín) postupne na celom území EÚ. V prvej vlně debyrokratizácie na Slovensku sa predpokladala finančná úspora pre občanov cca 6,45 mil. € ročne.

Najvyšší kontrolný úrad kontrolnou akciou **preveril, či vybrané obce a mestá** pri celej svojej úradnej činnosti efektívne a účinne **naplňali princíp jedenkrát a dost'**. Zameral sa na správnosť metodík a smerníc zodpovedného rezortu – UPVII (dnes MIRRI) a OVM, úpravy všeobecne záväzných nariadení obcí, informovanie občanov, úpravu tlačív a formulárov, ale aj na informačnú podporu a celkové zrýchlenie úradného konania.

Pri hodnotení nastavenia celého prostredia a jeho predvídateľnosti **kontrolóri konštatovali**, že pôvodná **Národná koncepcia** informatizácie (NKIVS) **nie je napĺňaná** a termínované **úlohy v oblasti** jedenkrát a dost' **neboli opakované**, s vedomím vlády, **plnené**. Zo strany MIRRI **neexistuje ani plán** postupu a termínov odbúravania jednotlivých výpisov, či zdieľania údajov. **Tento spontánny, či nesystematický prístup** potvrdzuje aj výsledok kontrol v obciach a mestách. NKÚ SR identifikoval prípady, keď odstránenie povinnosti predložiť jeden výpis (napr. potvrdenie o školskej dochádzke) vyvolalo povinnosť predložiť iný (potvrdenie o ubytovaní v školskom zariadení), aby obyvateľ obce v tomto prípade získal zľavu z miestneho poplatku za komunálny odpad.

Problematický je nielen regulačný rámec, teda legislatívne prostredie. To naďalej umožňuje vyžadovať potvrdenia osobitným predpisom, alebo vytvára situácie, keď je určitý výpis povinne predkladaný pri jednej agende, pri inej ho vyhľadáva orgán v IS VS sám. **Komplexná úprava legislatívy** si vyžiada podľa odhadu NKÚ SR **viacročné úsilie**.

Naďalej existujú oblasti, ktoré pre občana a podnikateľa predstavujú pri jednaní so samosprávou mimoriadnu byrokratickú záťaž. Výstižným príkladom z praxe sú konania v oblasti územného plánovania, či stavebného poriadku. Ukázalo sa, že MDV SR v metodickom usmernení umožnilo stavebným úradom v prípade „ich zvýšenej záťaže“ vyžadovať od klientov výpisy z katastra nehnuteľností. Podľa dokumentu „Návrh na zrušenie trvalého pobytu“ z dielne ministerstva vnútra v roku 2020 mali obce vyžadovať predloženie listu vlastníctva budovy. Neúmerná záťaž obyvateľov pri stavebných konaniach je spôsobená aj chýbajúcim informačným systémom tejto agendy a celkovo hlavne **absenciou centrálnej evidencie elektronických rozhodnutí**.

Kľúčovou podmienkou na akýkoľvek pokrok v protibyrokratickom úsilí vo verejnej správe je však **dostupnosť kvalitných dát** v jednotlivých databázach, referenčných registroch. Podľa národnej koncepcie informatizácie mali byť takéto očistené dáta do konca roka 2017 vyhlasované za referenčné. Tu kontrolóri poukázali na **viac ako trojročnú prestávku**, ktorú ukončilo v máji t. r. označenie dát registra adries za (piaty) referenčný register.

Rovnako dôležitou podmienkou odstraňovania byrokracie je **dostupnosť platformy na zdieľanie týchto dát**. Jej zavedenie nie je zatiaľ naplánované, hoci podľa národnej koncepcie mala byť táto časť infraštruktúry funkčná už tretí rok. Vďaka rýchlo realizovanému projektu UPVII – portálu **oversi.gov.sk**, však získali orgány verejnej moci pripojenie k vybraným dátam **od roku 2018**. Rozdielny „komfort“ pri používaní obcami, na ktorý sa sťažovali, bol podľa kontrolórov NKÚ SR spôsobený nesprávnym nastavením ich internetového pripojenia.

Výsledky kontroly potvrdili, že **obce a mestá nad dvetisíc obyvateľov** pri úradnej činnosti **väčšinou**, a **mestá nad 20 tisíc obyvateľov** využívajú **výlučne tento portál**. Naopak, malé obce do 500 obyvateľov z kontrolovanej vzorky pokračujú na spoplatnenej platforme DCOM alebo miniDCOM. Problematická je konzumácia dát kontrolovanými **obcami do 500 obyvateľov**, z ktorých viac ako 40 % **nemalo žiadne** riešenie napojenia na dáta VS. Obce, ktoré nevyužívajú špecializované informačné systémy, sú považované za rizikové.¹

¹ NKÚ SR vykonal v minulých rokoch kontroly zamerané na IS samospráv. Záverečné správy z týchto kontrol sú publikované na webovom sídle NKÚ SR ([odkaz1](#), [odkaz2](#), [odkaz3](#)).

V priamom kontakte s občanom hodnotí NKÚ SR **protibyrokratické pôsobenie miest a obcí** ako prevažne **pasívne**. Polovica kontrolovaných samospráv neinformovala občanov aktívne o zmenách – t. j. o zrušených prílohách/dokladoch vďaka zákonu proti byrokracii, mnohé nezabezpečili ani dostatočné informovanie vlastných zamestnancov. V konaniach vo vzťahu klient – obec/mesto, resp. obec/mesto – klient **pretrvávajú zotrvačnosť doterajších návykov**. Tak ako pri OVM, ktoré neupravili vzory formulárov a príručiek (napr. pre čerpanie eurofondov) a nepriamo tak porušovali zákon, aj obce zaostali v úprave tlačív. V tlačivách a formulároch neodstránili povinnosť predkladania výpisov, čím nepriamo vyžadovali ich predkladanie. Zároveň nedoplnili údaje pre vyžiadanie výpisov, na základe ktorých mali úradníci overovať výpisy elektronicky.

Pri výberových konaniach tak **neoprávnene** vyžadovali od uchádzača **doklad o bezúhonnosti**, pri verejnom obstarávaní **výpis z obchodného alebo živnostenského registra**. Špecifické boli prípady, keď mestá **žiadali doklady, ktoré samy** ako stavebné úrady **vydali**, pretože zákon proti byrokracii tieto činnosti nepokrýva. Technicky to nebolo ani realizovateľné, keďže nemali k dispozícii jednotné prostredie na zdokumentovanie všetkých svojich úkonov. **Občania tak pokračovali** v predkladaní výpisov pri zmene súpisného čísla, kolaudačných rozhodnutiach, územných rozhodnutiach, stavebných povoleniach, výrube drevín či povoleniach vjazdu alebo zvláštneho užívania mestskej komunikácie.

To, že využívanie dát cez zriadený portál je veľakrát len otázkou informovanosti alebo aktívnejšieho prístupu, potvrdzuje skutočnosť, že po poukázaní na ich nevyužívanie začali niektoré obce získavať tieto dáta pri administrovaní žiadostí občanov už počas kontrolnej akcie NKÚ SR.

Hoci **nastavenie systému organizácie mestských a obecných úradov** možno označiť za **spôľahlivé**, preverenie obecných a mestských VZN odhalilo nedostatky pri rozhodovaní samospráv a uplatňovaní princípu *jedenkrát a dosť*. Vo svojich interných predpisoch často vyžadovali preukázanie sa výpisom z obchodného registra, či registra trestov, alebo živnostenský list.

Kroky – **opatrenia**, ktoré prijali kontrolované subjekty na implementáciu princípu *jedenkrát a dosť* – pri výkone svojej úradnej činnosti samosprávy – označujú kontrolóri za **nedostatočné**. Úroveň výkonu kompetencií samosprávy pritom môže súvisieť s počtom jej obyvateľov. Špecifickosť, rozdrobenosť samospráv a **nedostatok zdrojov**, to všetko sa u tých najmenších javí ako prekážka pri naplňovaní princípu *jedenkrát a dosť*. NKÚ SR **konštatuje, že na digitalizáciu samosprávy naďalej chýba metodické riadenie, usmerňovanie a koordinujúci orgán** (ako napr. DEUS), ktorý by dokázal pracovať na implementácii cieľov e-Governmentu v špecifických podmienkach autonómnej územnej samosprávy. V tejto súvislosti NKÚ SR zdefinoval odporúčania na odstránenie nedostatkov tak pre ústredný orgán štátnej správy, ako aj pre mestá a obce. Príklad dobrej praxe – ako postupovať pri aplikácii zákona, uvádzame v prílohe tohto dokumentu.

Protibyrokratický princípu *jedenkrát a dosť* je jedným zo siedmich princípov elektronického vládnutia e-služieb verejnej správy. Zároveň jedným z predpokladov transformácie Slovenska na úspešnú digitálnu krajinu, jej hospodársky, sociálny a environmentálny rast s dôrazom na trvalo udržateľný rozvoj. Zrýchlenie a skvalitnenie naštartovaných procesov, zavádzanie stále väčšieho rozsahu win-win služieb (rýchlych víťazstiev) pre občanov a podnikateľov, ale aj prepojenie národných strategických opatrení s globálnymi trendami digitalizácie možno považovať za nový motor ekonomického rastu a konkurencieschopnosti krajiny.

1 ÚČEL KONTROLNEJ AKCIE

Účelom kontrolnej akcie bolo *preveriť účinnosť a efektívnosť opatrení* na znižovanie byrokratickej záťaže občana pri výkone úradnej agendy samosprávy. *Efektívnosť* na účely kontroly bola definovaná ako miera zosúladenia povinností a procesov v obci s princípom *jedenkrát a dosť*. *Účinnosť* na účely kontroly bola určená ako miera dosahovania výsledkov pri aplikácii princípu *jedenkrát a dosť*. Účelom kontrolnej akcie bolo prispieť aj k správnej implementácii potrebných opatrení na zabezpečenie zníženia byrokratickej záťaže občana pri výkone úradnej agendy samosprávy a poukázať na prípadné formálne plnenie povinností v predmetnej oblasti.

Účelom kontroly bolo preveriť i opatrenia centrálného orgánu vedenia, prijaté na zvyšovanie užitočnej hodnoty služieb verejnej správy, t. j. najmä vytváranie predpokladov pre výkon kompetencie samosprávy z centrálnej (štátnej) úrovne.

Predmetom kontroly bolo dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov v súvislosti s aplikáciou zákona proti byrokracii a opatrení obcí a miest na znižovanie byrokratickej záťaže občana (vrátane prijatia opatrení a výsledkov prijatých opatrení). V kontrolovanom subjekte – Úrad podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu, bol predmet kontroly zameraný na opatrenia pre zvyšovanie užitočnej hodnoty služieb verejnej správy.

2 RÁMEC KONTROLNEJ AKCIE

Kontrolná akcia bola realizovaná v súlade so zákonom o NKÚ SR a so štandardmi, ktoré vychádzajú zo základných princípov medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií ISSAI.

Kontrola posudzovala aplikáciu princípu jedenkrát a dosť v období od 1. 9. 2018 do roku 2020 (prvý polrok).

Tabuľka 1: Kontrolná akcia v číslach

veľkostná kategória	počet obcí	počet obyvateľov
0 – 500	7	2 602
501 – 2 000	2	1 180
2 001 – 10 000	13	68 513
10 001 – 20 000	5	75 470
20 001 >	4	193 300
Spolu	31	341 065

NKÚ SR vykonal kontrolu v 31 subjektoch, v **obciach a mestách všetkých krajov Slovenskej republiky**. Na základe identifikovaného rizika a ďalších skutočností aj v Ministerstve investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, ktoré je gestorm legislatívy² a prevádzkovateľom portálu oversi.gov.sk. Štatistika preventovaných subjektov je v tabuľke č. 1. Pri kontrole boli určené dva druhy kritérií, a to legislatívne (dodržiavanie zákona proti byrokracii a novelizovaných predpisov) a kritériá výkonnosti (úroveň aktivity obcí pri aplikácii jedenkrát a dosť v ich úradnej činnosti). Kontrolovaným obdobím boli roky 2018 (od 1. 9. 2018), 2019 a 2020 (prvý polrok). Kontrola sa zamerala na realizáciu výkonu vlastných a prenesených kompetencií samospráv.

Použité boli základné techniky zberu údajov pri kontrole výkonnosti, najmä preskúmanie dokladov a dokumentov. Použitím analytických postupov boli identifikované najmä rozdiely medzi plánovanými a dosiahnutými výsledkami v oblasti jedenkrát a dosť.

3 ZISTENIA A ODPORÚČANIA

3.1 JEDENKRÁT A DOSŤ: V PRAXI LEN DOČASNÉ RIEŠENIE

Znižovanie byrokratickej záťaže pre občana a podnikateľa (využívaním dostupných údajov z IS) by malo byť jedným z benefitov vyplývajúcich z investícií do informatizácie spoločnosti. Spočíva aj v odbúravaní procesov, ktoré vyžadujú predkladanie informácií a dokladov úradom, ak nimi disponujú iné úrady (výpisy z registrov, stanoviská, rozhodnutia a iné úradné dokumenty). Zníženie byrokracie by malo priniesť občanovi a podnikateľovi úsporu financií. Jedným z nástrojov na zvyšovanie hodnoty služieb pre občanov a podnikateľov je v Národnej koncepcii určený princíp jedenkrát a dosť. Národná koncepcia bola dňa 28. 9. 2016 schválená vládou SR a predstavila aj návrh základného akčného plánu postupu v informatizácii VS, vrátane indikatívnych termínov jeho splnenia.

Obrázok 1: Základné prvky odstraňovania byrokracie

Princíp jedenkrát a dosť bol zadaný v Národnej koncepcii: „verejná správa bude od žiadateľa vyžadovať len údaje, ktoré sú nové a verejná správa nimi ešte nedisponuje. Tento princíp bude platiť na úrovni celej Európskej únie a bude zabezpečovaný pomocou platformy dátovej integrácie. Zároveň bude umožnené elektronické zdieľanie rozhodnutí, ktoré vydala verejná správa.“ To znamená: zdieľanie údajov a dát, zdieľanie už vydaných rozhodnutí a použitie týchto údajov v elektronických formulároch. Princíp jedenkrát a dosť má fungovať pri osobnom, listinnom aj elektronickom vybavovaní potrieb občana.

UPVII zabezpečoval centrálné riadenie a koordináciu plnenia úloh v oblasti informatizácie spoločnosti a analyzoval a hodnotil dosahované výsledky. Národná koncepcia pre zabezpečenie jedenkrát a dosť definovala termínované úlohy. **UPVII** v každoročnom vyhodnotení jej plnenia **neanalyzoval plnenie týchto termínov**.

² V súvislosti s *jedenkrát a dosť* sú to najmä – zákon proti byrokracii a zákon o e-Governmente.

➤ Jedenkrát a dosť

Podľa § 17 ods. 5 zákona o e-Governmente: „... ak zákon ukladá povinnosť predložiť OVM na účely konania o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach osôb dokumenty, údaje alebo preukázať skutočnosť, OVM je oprávnený také dokumenty, údaje alebo preukázanie skutočností požadovať od účastníkov konania, len ak na tento účel nemožno použiť hodnotu referenčného údaj a nie sú známe OVM z jeho činnosti.“

Mechanizmus pre zdieľanie údajov medzi jednotlivými agendami VS bol k dispozícii od prijatia zákona o e-Governmente v roku 2013. Ak údaje boli vyhlásené za referenčné, OVM ich nesmel od používateľa pri výkone verejnej moci vyžadovať. **Dotknuté orgány však nepovažovali tento mechanizmus za dostatočný**, keďže osobitné

predpisy vyžadovali v konaniach predloženie údajov a potvrdení od používateľa. To vytvorilo **predpoklad pre porušovanie princípu jedenkrát a dosť**.

Podľa Národnej koncepcie mal byť princíp jedenkrát a dosť zavedený vo všetkých konaniach do konca roka 2018. Tento **ambiciózny cieľ sa nepodarilo naplniť**. Disproporcía medzi termínmi Národnej koncepcie a skutočnosťou bola čiastočne kompenzovaná prístupom tzv. „**rýchlych víťazstiev**“. Zákon proti byrokracii „rýchlymi víťazstvami“ novelizoval osobitné predpisy a upravil konania, v ktorých sa nemožno dožadovať listinnej formy výpisov. Ďalšia úprava legislatívneho prostredia a odstraňovanie ďalších výpisov a potvrdení predpokladá viacročný proces.

Princíp jedenkrát a dosť mal byť dosiahnutý realizáciou viacerých termínovaných aktivít, a tie mali obsahovať nasledujúce skutočnosti.

➤ Dátová kvalita

Zvýšenie kvality dát vo VS je základným predpokladom na poskytovanie lepších a kvalitnejších služieb verejnosti. Národná koncepcia stanovila UPVII aktualizovať a zverejniť metodiku pre dátovú kvalitu **do konca roka 2016**, realizovať čistenie dát a zvýšiť dátovú kvalitu do konca roka 2018. Metodika merania dátovej kvality bola aktualizovaná (a zverejnená) **v priebehu roka 2018** a v tomto roku bolo realizované prvé ucelené meranie dátovej kvality v troch registroch. Z merania vyplynuli nedostatky v oblasti kvality údajov v týchto registroch. V rokoch 2019 a 2020 došlo k pilotnému testovaniu kvality ďalších údajov.

➤ Referenčné údaje

Referenčné údaje predstavujú údaje, ktoré sú k subjektu evidencie³ jedinečné a k týmto údajom je uvedená domnienka správnosti. Každý údaj, ktorý je zdieľaný na základe požiadaviek vyplývajúcich z implementácie princípu jedenkrát a dosť, mal byť v zmysle Národnej koncepcie zaradený do zoznamu referenčných údajov. V roku 2016 boli za referenčné vyhlásené štyri registre: register daňových subjektov, údaje informačného systému služieb zamestnanosti, register právnických osôb, podnikateľov a OVM a register fyzických osôb. Na účel zabezpečenia postupu pri vyhlasovaní údajov za referenčné, mal byť vypracovaný a každoročne aktualizovaný plán ich vyhlasovania. Národná koncepcia stanovila za cieľ vyhlásiť referenčné údaje do konca roka 2017. **V rokoch 2017 až 2019 nedošlo k vyhláseniu žiadnych referenčných údajov.** K 1. 5. 2020 boli vyhlásené za referenčné vybrané údaje z registra adries.

➤ Dátová integrácia

Dátová integrácia je systém, ktorý v reálnom čase prepája rôzne registre verejnej správy. Pripojenie poskytovateľov a konzumentov do centrálnej platformy dátovej integrácie malo umožniť výmenu údajov medzi OVM pri výkone verejnej moci. To malo byť podľa Národnej koncepcie realizované do konca roka 2017. Priame pripojenie všetkých OVM do tejto platformy by podľa Národnej koncepcie bolo vzhľadom na ich počet neefektívne a organizačne náročné. Pre menej agilné OVM sprevádzkoval UPVII v priebehu roka 2018 špecializovaný portál (**oversi.gov.sk**). Takéto riešenie síce nebolo v súlade so stanoveným cieľom (dátová integrácia všade), ale pozitívne ovplyvnilo stav v jedenkrát a dosť. Išlo o **flexibilný projekt, realizovaný v krátkom čase s jasnou víziou a cieľom. OVM tak mohli získavať vybrané údaje až v roku 2018.**

➤ Zmena legislatívy a procesov

Národná koncepcia stanovila cieľ pripraviť požiadavky na zmenu legislatívy a procesov vo verejnej správe do júla 2017. V roku 2018 pripravil UPVII **zákon proti byrokracii**, ktorý rozšíril pôsobnosť jedenkrát a dosť **na celú úradnú agendu OVM**. Legislatíva **preniesla povinnosť získať údaje od občana a podnikateľa na OVM**. Benefity na strane klienta verejnej správy tak boli

Zákon o e-Governmente sa vzťahuje výlučne na výkon verejnej moci. Zákon proti byrokracii sa vzťahuje na všetky úradné činnosti OVM.

³ Osoba, vec, právo, povinnosť alebo skutočnosť, údaje ktoré sú predmetom evidovania OVM v rámci jeho pôsobnosti.

častočne kompenzované vzniknutými nákladmi na strane OVM. V roku 2018 bol začatý legislatívny proces tvorby tzv. „zákona o údajoch,“ ale ani v roku 2020 nebol legislatívny proces ukončený.

NKÚ SR zistil, že niektoré ministerstvá **aj napriek zákonu proti byrokracii usmerňovali** VS v rámci nimi riadených agend tak, že je potrebné predkladať výpisy (neupravením vzorov používaných formulárov), alebo možno uplatniť výnimku zo zákona proti byrokracii aj v prípade, že by došlo k zvýšeniu záťaže zamestnanca OVM.

➤ Zdieľanie rozhodnutí OVM

Pre oblasť zdieľania rozhodnutí medzi OVM nebol v Národnej koncepcii definovaný konkrétny termín. Centrálna **evidencia elektronických rozhodnutí doteraz nebola legislatívne upravená ani ustanovená.**

➤ Vypĺňanie údajov do elektronických formulárov

Princíp jedenkrát a dosť má zabezpečiť, že pri vypĺňaní elektronických formulárov **nebude od občana vyžadované zadanie údajov**, ktoré už VS má k dispozícii (osobné údaje a pod.). Toto je čiastočne zabezpečované niektorými OVM, ale samotný proces nebol koordinovaný a usmerňovaný. V priebehu roka 2019 vydal UPVII metodické usmernenie. Novo vytvárané formuláre by mali byť pred-vyplnené dostupnými údajmi o používateľovi a dynamicky, inteligentne meniť svoju štruktúru a polia na základe vyplňaných údajov. Samotný dokument má **iba odporúčací charakter**, čo nezaručuje jeho dôsledné uplatňovanie v praxi.

➤ Aktuálne náhradné riešenie treba nahradiť komplexne plánovaným systémom, vrátane sankcií

V roku 2019 a roku 2020 nebol princíp jedenkrát a dosť na Slovensku pri výkone agendy verejnej správy uplatňovaný naplno. Neexistuje komplexný plán odstraňovania byrokratickej záťaže občanov, zodpovedný rezort koncepcie neurčil kedy, aké služby verejnej správy a v akom rozsahu budú fungovať v režime jedenkrát a dosť. NKÚ SR na **záver kontrolnej akcie** konštatuje, že princíp nie je uplatňovaný tak, ako ho videl pôvodný úmysel. **Súčasný stav možno považovať za „náhradné a dočasné riešenie.“**

Pri náprave daného stavu NKÚ SR odporúča **znižovať byrokratické zaťaženie** vo VS nielen jednoduchou **zmenou zákonov**, ale najmä **prehodnotením, úpravou a zjednodušením procesov**. Všade kde je to účelné, je vhodné **túto snahu podporiť aj technickým zabezpečením, informačným systémom danej agendy.**

Na základe zistení na kontrolovanej vzorke NKÚ SR odporúča, aby pri pokračujúcich porušovaniach povinností OVM pri zabezpečovaní princípu jedenkrát a dosť, bol využitý **preventívny a až následne sankčný mechanizmus.**

3.2 VÝSLEDKY KONTROLY V SAMOSPRÁVE PREUKÁZALI NEDODRŽIAVANIE ZÁKONA AJ SLABÚ AKTIVITU OBCÍ A MIEST

3.2.1 DODRŽIAVANIE PLATNEJ LEGISLATÍVY JE PROBLEMATICKÉ V 2/3 OBCÍ A MIEST

Zákonom proti byrokracii boli novelizované osobitné predpisy, ktorými bola ustanovená povinnosť obciam a mestám nežiadať pri ich úradnej činnosti vybrané údaje a výpisy v listinnej forme. **Dve tretiny kontrolovaných subjektov** porušili zákon tým, že **priamo žiadali predložiť listinnú formu výpisu**. Tieto nedostatky sa týkali preukázania osobného postavenia uchádzača vo verejnom obstarávaní, kedy bol vyžadovaný výpis z obchodného alebo živnostenského registra. Tiež pri preukázaní bezúhonnosti uchádzača o zamestnanie, od ktorého bol požadovaný výpis z registra trestov. Na druhej strane, **občania a podnikatelia v niektorých prípadoch dokladovali listinné výpisy, aj keď nemuseli.** To mohlo byť spôsobené slabou aktivitou samospráv v oblasti jedenkrát a dosť (pozri kapitolu 3.2.2) alebo preferenciou osobného vybavenia požiadavky.

Tabuľka 2: Mala samospráva zabezpečené získavanie údajov z ISVS?

veľkostná kategória	áno 	nie
0 – 500	57 %	43 %
501 – 2 000	100 %	0 %
2 001 – 10 000	92 %	8 %
10 001 – 20 000	100 %	0 %
20 001 >	100 %	0 %

➤ Napojenie na dáta IS VS je problematické v malých obciach

Až takmer 50 % samospráv v kategórii do 500 obyvateľov nemalo zabezpečené získavanie údajov počas prevažnej časti kontrolovaného obdobia a niektoré z nich ju zabezpečili až v roku 2020 na základe kontroly NKÚ SR. Tieto samosprávy získavali údaje aj v systémoch, ktoré neposkytovali výpisy použiteľné na právne účely, alebo priamo žiadali predloženie lis-

tinných výpisov. Až v polovici preverených spisových materiálov boli v ich obsahu nájdené výpisy nepoužiteľné na právne účely. Niektoré obce vykonávali aj zaručenú konverziu⁴ získaných údajov, avšak podľa formulára zrušenej vyhlášky. K tomu vydal UPVII metodické usmernenie, podľa ktorého osoby vykonávajúce zaručenú konverziu mohli používať formuláre osvedčovacej doložky zverejnené v úložisku elektronických formulárov (formulár podľa zrušenej vyhlášky), do času vydania nových formulárov. Obce a mestá postupovali podľa tohto usmernenia.

Takmer polovica samospráv akceptovala pri úradnom konaní listinné **výpisy staršie ako 30 dní**, v niektorých prípadoch aj niekoľko rokov staré. Zákon proti byrokracii pritom ustanovil, že listinná forma výpisov – až na výnimky – **nesmie byť staršia ako 30 dní**. Štyri samosprávy **neupravili v roku 2020 VZN** podľa zákona o miestnych daniach a poplatkoch. To znamená, že aj v roku 2020 žiadali od žiakov a študentov na účel odpustenia alebo zníženia miestnych poplatkov potvrdenie o návšteve školy.

➤ Jedenkrát a dosť nie je v plnej miere realizovateľný

Obce a mestá žiadali na základe osobitných predpisov pri rôznych konaniach rozhodnutia, stanoviská, vyjadrenia, súhlasy, posúdenia alebo iné opatrenia iných dotknutých orgánov štátnej správy alebo samosprávy (t. j. tiež OVM.) V niektorých prípadoch **mestá a obce žiadali aj také doklady, ktoré samy vydali v rámci ich úradnej činnosti** (najčastejšie obce žiadali stavebné povolenie, ale tiež potvrdenie o nedoplatkoch na daniach). Uvedený stav bol dôsledkom existencie osobitných všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré neboli upravené a bránia aplikácii antibyrokratického prístupu. Druhou príčinou tohto stavu je neexistencia registra rozhodnutí OVM. V rámci stavebného konania, ktoré bolo identifikované ako byrokraticky mimoriadne náročné, bol tento stav spôsobený aj absenciou jednotného IS stavebného konania a územného plánovania. Princíp jedenkrát a dosť **nebol** na úrovni samospráv v dôsledku **týchto skutočností v plnej miere realizovateľný**.

Zistenie: Pri žiadosti o stavebné povolenie musí stavebník doložiť okrem iného aj listinné rozhodnutia, stanoviská, vyjadrenia, súhlasy, posúdenia alebo iné opatrenia dotknutých orgánov štátnej správy a obce (orgán hygieny, požiarnej ochrany, dopravy, ochrany prírody, ovzdušia, odpadového hospodárstva, vodohospodársky orgán, inšpektorát práce a ďalšie.) Niektoré stavebné úrady ešte stále žiadajú preukázať aj vlastnícke právo k nehnuteľnosti - výpisom z listu vlastníctva.

➤ Dobré nastavené postupy v samosprávach

NKÚ SR pozitívne vníma, že 28 samospráv (90 %) malo postupy nastavené tak, že **viac ako polovica konaní**, ktoré boli preverené kontrolórmí, **bola vybavená v súlade s princípom jedenkrát a dosť**. V niektorých prípadoch však aj s rizikom, že samospráva rozhodne na základe nesprávnych údajov (tlačené výpisy z internetu nepoužiteľné na právne účely, neaktuálne výpisy). Niektoré konania neboli vybavené pri zabezpečení princípu jedenkrát a dosť. Išlo skôr o **procesné problémy alebo zlyhania** zamestnancov samospráv.

3.2.2 OBCE NEZABEZPEČILI ZOSÚLADENIE INTERNÝCH PROCESOV S JEDENKRÁT A DOSŤ

NKU SR určil okruh významných opatrení, ktoré mali samosprávy realizovať pre zabezpečenie jedenkrát a dosť v ich úradnej činnosti. Týkali sa úpravy metodík a smerníc, informovania občanov, úpravy tlačív a formulárov, VZN, či podpory ľudských zdrojov.

Tabuľka 3: Prehľad termínov prijatia opatrení na realizáciu princípu od účinnosti zákona

veľkostná kategória	Aktívna obec 	Do dvoch mesiacov* a počas kontroly	3 a viac mesiacov* a počas kontroly	Pasívna obec (neprijala opatrenia)
0 – 500	14,3 %	0 %	57,1 %	28,6 %
501 – 2 000	50,0 %	0 %	50,0 %	0 %
2 001 – 10 000	38,5 %	30,7 %	30,8 %	0 %
10 001 – 20 000	80,0 %	0 %	0 %	20,0 %
20 001 >	50,0 %	50,0 %	0 %	0 %

* Od dátumu účinnosti zákona proti byrokracii

➤ Neupravené tlačivá vyžadovali výpisy/prílohy

Samosprávy mali zabezpečiť **úpravu ich tlačív** tak, aby v nich nebola uvedená povinnosť predkladať výpisy v listinnej podobe. Namiesto nich mali samosprávy doplniť tlačivá o údaje potrebné pre vyžiadanie výpisov za žiadateľa. Žiadna z kontrolovaných samospráv nevykonala úpravu všetkých ňou používaných tlačív. U tretiny samospráv bola vykonaná

⁴ Spôsob prevodu medzi listinnou a elektronickou formou dokumentu tak, aby novovzniknutý dokument mal rovnaké právne účinky a mohol byť použitý rovnako na právne účely ako pôvodný dokument.

čiasťočná úprava tlačív. Neupravením tlačív samosprávy **nepriamo žiadali** predkladanie údajov a výpisov v listinnej podobe. Spravidla len pri osobnom kontakte, napríklad v klientskom centre, bolo občanovi a podnikateľovi oznámené, ktoré výpisy v listinnej podobe nie je povinný predkladať. Napríklad v žiadostiach o výrub dreviny bolo uvedené, že povinnou prílohou je výpis z listu vlastníctva. Ak však občan žiadal o výrub dreviny v obecnom úrade, bolo mu ústne oznámené, že list vlastníctva nie je povinný predložiť.

NKU SR sa zameril aj na využitie dostupných údajov pri „**pred-vyplnení údajov**“ v elektronických formulároch. Špecializované IS samosprávy (DCOM) v určitej miere zabezpečili vyplnenie údajov v elektronických formulároch. Niektoré samosprávy (spravidla tie väčšie) zabezpečovali výkon verejnej moci elektronicky len prostredníctvom formulára všeobecného podania. Ten neobsahoval žiadne vyplnené údaje. To malo za následok, že **občan vyplňal aj údaje, ktoré mala samospráva k dispozícii** (napríklad kontaktné údaje občana alebo podnikateľa).

- 50 % miest a obcí neinformovalo občanov o zmenách

Polovica samospráv nebola aktívna v oblasti informovania občanov a podnikateľov. Nezverejnila v priestoroch úradov, ktoré doklady už nie je potrebné predkladať a neupravila príslušné internetové stránky. Vo viacerých prípadoch bolo na webových sídlach obcí a miest priamo uvedené, že spolu s tlačivami je potrebné predložiť aj výpisy v listinnej podobe.

V oblasti ľudských zdrojov sa NKU SR zameril na dva okruhy – školenia a zastupiteľnosť zamestnancov. Najmä **menšie samosprávy nevedeli zabezpečiť systematické a dostatočné vzdelávacie aktivity** pre svojich zamestnancov (aj) pre oblasť jedenkrát a dosť. Zamestnanci tak boli odkázaní na samoštúdium. Mesto Modra ako jediný kontrolovaný subjekt vydalo internú smernicu o aplikácii zákona proti byrokracii v podmienkach mesta. Takáto smernica môže slúžiť ako **príklad dobrej praxe** v oblasti ľudských zdrojov. Len vo dvoch kontrolovaných samosprávach bol zistený problém v rámci zastupovania zamestnancov pri získavaní výpisov pri výkone úradnej činnosti.

- Pri všeobecne záväzných nariadeniach a metodikách na princíp zabudli

Samosprávy mali vykonať aj **revíziu svojich platných VZN, smerníc a metodík**. V prípadoch, keď tieto dokumenty zaväzovali dotknuté osoby predkladať výpisy v listinnej podobe a boli prijaté pred účinnosťou zákona proti byrokracii, odporučil NKU SR ich úpravu. Avšak tri kontrolované samosprávy (Mestá Čierna nad Tisou a Moldava nad Bodvou, Obec Zavar) aj **po 1. 9. 2018 prijímali** také VZN a smernice, ktoré boli priamo v konflikte s týmto zákonom.

Zistenie: Dve samosprávy podmienili poskytnutie sociálnej dávky predložením potvrdenia o návšteve školy dieťaťa. Listinná forma výpisov bola samosprávami vyžadovaná aj pri poskytovaní dotácií z ich rozpočtov.

V prípade VZN týmto konaním samosprávy **porušili zákon o obecnom zriadení**.

- Nesystematické opatrenia viedli k nahrádzaniu jedného tlačiva iným

Zistenie: V obci Dolný Vadičov mal poplatník pri žiadosti o vrátení poplatku alebo jeho časti doložiť listinný doklad o prihlásení na trvalý pobyt v inej obci alebo doklad o zrušení prechodného pobytu v obci Dolný Vadičov. Obec Králiky požadovala predložiť na rovnaký účel list vlastníctva k nehnuteľnosti.

Až polovica samospráv žiadala od občanov a podnikateľov pri žiadostiach o zníženie miestnych poplatkov predložiť listinný údaj vydaný inou obcou, alebo subjektom VS. Kým zákonodarcom bolo prezentované ako víťazstvo odbúranie povinnosti predkladať potvrdenie o návšteve školy

pre zníženie alebo odpustenie miestneho poplatku, tak na druhej strane to v obciach a mestách vyvolalo vo viacerých prípadoch potrebu predkladania iného dokladu (potvrdenie o ubytovaní v školskom internáte napr. pri úprave výšky poplatku za komunálne odpady). **K porušeniu zákona nedošlo, avšak prejavila sa nesúrodosť a nesystematickosť prijatých opatrení na odstraňovanie byrokracie pri riešení niektorých životných situácií obyvateľov miest a obcí. Uvedený stav preto kontrolóri nepovažujú za víťazstvo.**

- Malé obce s problémami pri aplikácii

Polovica obcí v kategórii do 500 obyvateľov neprijala pri aplikácii princípu jedenkrát a dosť do svojej činnosti žiadne opatrenia, alebo prijala opatrenia, ktoré kontrolóri vyhodnotili ako nedostatočné. S rastúcim počtom obyvateľov rástol rozsah a počet prijatých opatrení samosprávami. Väčšie samosprávy dosahovali aj lepšie výsledky pri aplikácii jedenkrát a dosť.

Prijatá stratégia informatizácie územnej samosprávy určila dva prístupy (centralizovaný a čiastočne decentralizovaný), z ktorých oba predstavujú riziká pre jej realizáciu. V prípade centralizovaného prístupu ide najmä o autonómne postavenie samospráv, keďže im nemožno nariadiť združovať sa a používať vybudované centrálné riešenia (napríklad odporúčaný DCOM). V prípade decentralizovaného prístupu spočívajú riziká v nedostatku zdrojov a informačnej „vypelosti“ najmä menších samospráv.

5 TÍM KONTROLÓROV

Kontrolná akcia bola realizovaná 22 kontrolórmí a riadená kontrolórom s dlhoročnou praxou v NKÚ SR, ktorý je zároveň členom skupiny pre podporu kontroly výkonnosti v NKÚ SR. Vedúci kontrolných skupín a členovia kontrolných skupín boli do kontroly zaradení po zohľadnení ich doterajšej kontrolárskej praxe. Všetci kontrolóri absolvovali prípravu ku kontrolnej akcii, spočívajúcu v inštruktáži kontrolnej akcie a prezentácii UPVII k zákonu proti byrokracii. V rámci KIS NKÚ SR boli zdieľané poznatky z kontrolnej akcie a súvisiace dokumenty.

ZÁVER

Kontrolná akcia „*Opatrenia na zníženie administratívnej záťaže občanov pri výkone úradnej agendy samosprávy*“ splnila svoj účel. Preverila schopnosť samosprávy plniť požiadavky princípu jedenkrát a dosť, vrátane kvality a rozsahu tohto plnenia v celej úradnej agende, kde malo dôjsť k odbúraniu záťaže občana predkladať dokumenty v úradnom styku, bez ohľadu na aktivovanú e-schránku. Zároveň identifikovala problémy pri aplikácii a ich pôvod – pasivita obcí verzus zlyhania štátu, čo viedlo k definovaniu odporúčaní a k poukázaniu možností na zlepšenie podmienok napĺňania proti-byrokratického princípu, v súlade s autonómnym postavením a rôznorodosťou miestnej územnej samosprávy.

Akcia nadviazala na kontrolu elektronického výkonu verejnej moci samosprávy (aplikáciu zákona o e-Governmente, závislú od existencie aktivovanej e-schránky občanov), ktorou NKÚ SR pokrýval v roku 2017 výlučne výkon verejnej moci. Potvrdila, že niektoré agendy v rámci územnej samosprávy naďalej predstavujú pre občana a podnikateľa mimoriadnu byrokratickú záťaž.

Princíp jedenkrát a dosť mal byť zavedený vo všetkých konaniach už v roku 2019. Komplexný plán jeho uplatňovania, vrátane definovania rozsahu a typu agendy neexistoval ani pri ukončení kontrolnej akcie v lete 2020. NKÚ SR konštatoval, že popri jednoduchšej zmene zákonov je potrebné prehodnotiť, upraviť a zjednodušiť procesy vo VS a zabezpečiť ich správne konfigurovanými a prepojenými IS. V prípade pretrvávajúceho porušovania zákona proti byrokracii OVM a neplnenia povinností pri zabezpečovaní princípu jedenkrát a dosť bude potrebné zaviesť voči porušovateľovi preventívne aj sankčné opatrenia. Ak nežiadúci stav bude pretrvávať, ak nebude vykonávaný pravidelný monitoring a ak preventívne a sankčné opatrenia nebudú zavedené, tak bude veľmi problematické dosiahnuť ciele informatizácie VS. Teda najmä časovú a finančnú úsporu občana a podnikateľa.

NKÚ SR kontrolnou akciou **opätovne preukázal, že úroveň výkonu kompetencií samosprávy môže súvisieť s počtom jej obyvateľov.**

Vo vzťahu „samospráva – občan“ neustále pretrváva zotrvačnosť doterajších návykov. Občan teda často predkladal výpisy a údaje tak, ako bol zvyknutý. Najmä občan by mal byť aktívnym prvkom kontroly svojej samosprávy a mal by od nej vyžadovať to, čo jej bolo zákonom uložené.

Zoznam dokladov, ktoré už verejná správa nesmie od občana požadovať, je v prílohe č. 1 tejto správy o výsledku kontroly. Úpravou legislatívy sa tento zoznam do budúcnosti, samozrejme, rozšíri a občan už nebude povinný predkladať ďalšie výpisy a údaje.

Správa o výsledku kontrolnej akcie bude zaslaná Ministerstvu pre investície, regionálny rozvoj a informatizáciu SR, Ministerstvu vnútra SR, ako aj Výboru Národnej rady SR pre verejnú správu a regionálny rozvoj.

KONTAKT

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, Štefánikova 15
811 05 Bratislava; ✉ vicepremierka@vicepremier.gov.sk

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky, Priemyselná 2, 824 73 Bratislava 26; ✉ info@nku.gov.sk

ZOZNAM KONTROLOVANÝCH SUBJEKTOV

Obec Píla, Mesto Modra, Obec Šenkvice, Obec Pečeňady, Obec Jaslovské Bohunice, Obec Zavar, Mesto Trnava, Mesto Nitra, Mesto Šurany, Obec Komjatice, Obec Modrová, Mesto Handlová, Mesto Dubnica nad Váhom, Mesto Stará Turá, Mesto Ružomberok, Mesto Turčianske Teplice, Obec Budiš, Obec Dolný Vadičov, Mesto Bytča, Mesto Dolný Kubín, Mesto Sliac, Obec Králiky, Obec Čierny Balog, Obec Ľubotice, Mesto Stará Ľubovňa, Obec Bajerov, Obec Malé Raškovece, Mesto Čierna nad Tisou, Obec Jasov, Mesto Moldava nad Bodvou, Úrad podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu (od 01.07.2020 Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky)

PRÍLOHA Č. 1: DOKLADY, KTORÉ UŽ VEREJNÁ SPRÁVA NESMIE OD OBČANA POŽADOVAŤ**NKÚ DÁVA DO POZORNOSTI:**

TIETO DOKLADY BY SI UŽ ÚRADY OD OBČANOV NEMALI PÝTAŤ:

• VÝPIS Z:

- OBCHODNÉHO A ŽIVNOSTENSKÉHO REGISTRA
- LISTU VLASTNÍCTVA
- REGISTRA TRESTOV FYZICKÝCH OSÔB
- REGISTRA TRESTOV PRÁVNICKÝCH OSÔB
- REGISTRA OBČIANSKÝCH ZDRUŽENÍ
- REGISTRA NEINVESTIČNÝCH FONDŮV
- REGISTRA ORGANIZÁCIÍ S MEDZINÁRODNÝM PRVKOM
- REGISTRA NEZISKOVÝCH ORGANIZÁCIÍ
- REGISTRA NADÁCIÍ

• POTVRDENIE O:

- NÁVŠTEVE ŠKOLY
- NEDOPLATKŮCH NA ZDRAVOTNOM POISTENÍ
- NEDOPLATKŮCH NA SOCIÁLNO M POISTENÍ
- NEDOPLATKŮCH VOČI DAŇOVÉMU A COLNÉMU ÚRADU
- DÁVKACH NEMOCENSKÉHO POISTENIA*
- DÔCHODKOVÝCH DÁVKACH*

• KÓPIA KATASTRÁLNEJ MAPY

* OD 1.1.2021